

Orsaker till arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på akutmottagningar

- En litteraturstudie

Causes of work-related stress in nurses in emergency departments

- A literature study

Nuriya Abdul Wahid

Linn Gustafsson

Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap

Sjuksköterskeprogrammet

Examensarbete 15/hp Grundnivå

Handledare: Elenor Jakobsson & Elisabeth Kling

Examinerande lärare: Ingrid Andersson

Inlämningsdatum: 2021-12-22

SAMMANFATTNING

Titel: Orsaker till arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på akutmottagningar – En litteraturstudie.

Fakultet: Fakulteten för hälsa, natur- och teknikvetenskap

Institution: Institutionen för Hälsovetenskaper

Ämne: Omvårdnad

Kurs: Examensarbete i omvårdnad, 15 hp, grundnivå

Författare: Nuriya Abdul Wahid & Linn Gustafsson

Handledare: Elenor Jakobsson & Elisabeth Kling

Sidor: 23 sidor exklusive bilaga

Nyckelord: Akutmottagning, arbetsrelaterad stress, sjuksköterskor, orsaker

Introduktion: En akutmottagning är avsedd för personer med akut sjukdom eller skada. Arbetet på en akutmottagning kan vara stressigt, ständigt omväxlande och oförutsägbart. Sjuksköterskans huvudansvar är omvårdnaden och förväntas göra snabba bedömningar samt ge adekvat vård. Arbetsrelaterad stress uppstår när kraven blir för höga jämfört med sjuksköterskans kompetens och förmåga. Långvarig arbetsrelaterad stress under en lång tid kan leda till problem med hälsan. **Syfte:** Syftet var att belysa vad som orsakar arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på en akutmottagning. **Metod:** Litteraturstudien utfördes enligt Polit och Becks (2017) flödesschema i nio steg. Databassökningar i CINAHL, PsycINFO och PubMed utfördes där 12 artiklar var relevanta för litteraturstudiens syfte samt inklusion- och exklusionskriterierna. Sju var kvantitativa, fyra var kvalitativa och en mixad metod. Samtliga artiklar granskades med hjälp av granskningsmallar. Två huvudkategorier samt underkategorier identifierades under databearbetningen. **Resultat:** Orsakerna till arbetsrelaterad stress som belysts i den här litteraturstudien har presenterats i två huvudkategorier: *Hög arbetsbelastning* och *påfrestande situationer* samt underkategorier till *hög arbetsbelastning: organisatoriska brister* och *tidsbrist*. **Slutsats:** Sjuksköterskor på en akutmottagning träffar på en rad olika orsaker till arbetsrelaterad stress oavsett vilken akutmottagning. Överbeläggning och stort antal patienter bidrog till arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor. Resursen sjuksköterskor räcker inte till på akutmottagningen och orsakar en tidsbrist. Otillräckligt omhändertagande inom primärvården orsakar överbelastning på akutmottagningen.

Innehållsförteckning

1. Introduktion	4
2. Bakgrund	4
2.1 Akutmottagning.....	4
2.2 Arbetsmiljön på akutmottagningar	4
2.3 Sjuksköterskans profession på akutmottagning	4
2.4 Stress.....	5
2.5 Positiv stress	5
2.6 Arbetsrelaterad stress.....	6
2.7 Problemformulering.....	6
3. Syfte.....	6
4. Metod	6
4.1 Litteratursökning	7
4.2 Inklusions och exklusionskriterier.....	8
4.3 Urvalsprocessen.....	10
4.4 Databearbetning och analys	10
4.5 Forskningsetiska överväganden	11
5. Resultat	12
5.1 <i>Hög arbetsbelastning</i>	12
5.1.1 Organisatoriska brister	12
5.1.2 Tidsbrist	13
5.2 <i>Påfrestande situationer</i>	13
6. Diskussion	15
6.1 <i>Resultatdiskussion</i>	15
6.1.1 Arbetsbelastning.....	15
6.1.2 Överbeläggningar	15
6.1.3 Ledarskap.....	15
6.1.4 Tidsbrist	16
6.1.5 Påfrestande situationer.....	16
6.1.6 Reflektion.....	16
6.2 <i>Metoddiskussion</i>	17
7. Slutsats	19
8. Klinisk betydelse	19
9. Förslag till fortsatt forskning.....	19
Referenser	20
Bilaga 1 – Matris

1. Introduktion

Akutmottagningen är en avsedd plats för människor med akut sjukdom eller skada (Wikström, 2018). Sjuksköterskan förväntas göra egna bedömningar och snabba beslut om svårt sjuka patienter, samt ge adekvat vård på ett effektivt sätt. Sjuksköterskan har som uppgift att bedöma vilken patient som är i störst behov av omedelbar vård (Hälso- och sjukvårdslagen, 2017:30; Wikström, 2018). Arbetet sker ofta under tidspress samtidigt som det ständigt flödar in nya patienter. Tidspressen gör att sjuksköterskan måste prioritera arbetsuppgifter (Wikström, 2018). Enligt Arbetsmiljöverket (2013) är personal inom sjukvården en riskgrupp för arbetsrelaterad stress. Forskningsområdet är "Kompetens och professionsutveckling inom omvårdnad".

2. Bakgrund

2.1 Akutmottagning

Till akutmottagningar inkommer patienter dagligen med olika symtom och tecken, allt från fysiska skador till sjukdomar som är i behov av akutsjukvård (Andersson et al., 2006). Tillstånd som kräver akut vård är exempelvis hjärtinfarkt och stroke (Wikström, 2018). Socialstyrelsen (2020) definierar ordet akut som plötsligt inträdande, hastigt förlöpande sjukdom eller plötsligt orsakad skada, exempelvis brutet ben. Akutsjukvård definieras som akut omhändertagande av patienter där omedelbar behandling krävs, i öppenvård eller inskrivning i slutenvård. De åtgärder som akutsjukvården står för bör inledas inom den närmaste timmen efter ankomst eller senast inom 24 timmar (Socialstyrelsen, 2020). På en akutmottagning arbetar flera professioner i team till exempel läkare, sjuksköterskor, undersköterskor samt personal med administrativ funktion. Arbetet pågår i regel dygnet runt (Wikström, 2018).

2.2 Arbetsmiljön på akutmottagningar

Patientflödet på en akutmottagning är statistiskt sett högre jämfört med andra avdelningar på ett sjukhus (Potter, 2006). Arbetet på en akutmottagning kan vara stressigt, ständigt växlande och oförutsägbart. För en utomstående kan arbetet på en akutmottagning upplevas som ostrukturerat. Övriga dödsfall, trauma, och fulla väntrum är vanligt förekommande under ett arbetspass som sjuksköterska på en akutmottagning (Potter, 2006). Dessa exponeringar bidrar till en högre arbetsbelastning för sjuksköterskor. Hög arbetsbelastning definieras som en kombination av ställda krav och upplevd kontroll på arbetet (Karasek & Theorell, 1990).

Arbetsmiljön på en akutmottagning beskrivs som en komplex och kan upplevas mentalt påfrestande och frustrerande. Arbetsmiljön kan upplevas trång och högljudd på grund av mängden personer, både patienter och personal (Arbetsmiljöverket, 2018). Vårdandet i vissa situationer kan vara svårt att utföra. Fysiska utrymmen på en akutmottagning är inte alltid tillräckligt stor för både patienter och vårdpersonal (Arbetsmiljöverket, 2018).

Enligt Arbetsmiljöverket (2018) kan en påfrestande arbetsmiljö för personalen ha stor betydelse på kvaliteten på vården och därmed patientsäkerheten. Arbetsmiljölagen finns för att skydda arbetstagaren på sin arbetsplats. Arbetsmiljölagen (SFS 2020:476) beskriver regler om skyldigheter för arbetsgivare och skyddsansvariga att motverka ohälsa och olycksfall i arbetet (SFS 2020:476).

2.3 Sjuksköterskans profession på akutmottagning

Sjuksköterskans profession bygger på etiska koder enligt International Council of Nursing [ICN] (2017) fyra etiska koder: "främja hälsa", "förebygga sjukdom", "återställa hälsa" och "lindra lidande". De fyra etiska koderna är vägledning för att handla etiskt. Sjuksköterskans primära och professionella ansvar är i första hand riktat till människor i behov av vård.

Sjuksköterskan tar hänsyn till mänskliga rättigheter, behandlar med respekt och bevarar värdighet (ICN, 2017). Omvårdnad är sjuksköterskans kompetensområde. Målet för omvårdnad är att personen som vårdas ska uppleva hälsa, vara oberoende och självständig i så stor utsträckning som möjligt (Svensk Sjuksköterskeförening, 2021).

Det är svårt för sjuksköterskan att förutspå hur en dag på akuten kommer att se ut. Patienter som kommer in kan ha varit med om en traumatisk bilolycka medan en annan patient kommer in med ett brutet finger (Wikström 2018). Enligt Wikström (2018) avses att kroppen varit utsatt för högenergiskt våld och har eller kan utveckla livshotande skador (Wikström, 2018). Sjuksköterskan förväntas arbeta effektivt och sparsamt, vilket innebär utökad arbetsmängd och högt tempo (Wikström, 2018). Vid hög belastning på akutmottagningen tvingas sjuksköterskor prioritera de medicinska delarna och de psykosociala och etiska delarna får vänta (Wikström, 2018).

Triage är ett begrepp som förekommer i svensk akutsjukvård. Begreppet är taget från franska språkets "trier" vilket betyder "välja ut". Enligt Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ska den som är i störst behov av hälso- och sjukvård skall ges företräde. Sjuksköterskor på akutmottagningar tar emot patienterna vid ankomst och gör en första bedömning. Sjuksköterskan tar en anamnes, det vill säga ställer frågor för att få en tydligare bild av patientens kontaktorsak, tillstånd och symtom. Syftet är att göra en "triagering" eller sortering för att uppmärksamma tillstånd som kräver brådskande behandling och ska omhändertas omgående. Exempelvis kan en sårskada som upphört blöda kan omhändertas inom 8-12 timmar medan tillstånd som sepsis (blodförgiftning) bör behandlas omedelbart (Wikström, 2018).

2.4 Stress

Enligt Arbetsmiljöverket (2020) betyder stress psykisk påfrestning eller belastning och ofta i samband med att kraven på individen är för stora. Långvarig stress kan ge upphov till olika besvär som exempel försämrad prestationsförmåga, minnesstörning, sömnproblem, nedstämdhet och utbrändhet (Socialstyrelsen, 2003). Stress är ingen sjukdom utan en naturlig, biologiskt och psykologisk effekt på hot och yttre påfrestningar. Stress kan leda till både fysiska och psykiska sjukdomar, stress kan även uppstå vid en oönskad förändring i en människans livssituation. Stress kan till exempel uppstå vid oväntad sjukdom, dödsfall eller andra livskriser (Åsberg och Nygren, 2013). Forskning visar att långvarig stress har koppling till hjärt- och kärlsjukdom, bland annat högt blodtryck som i sin tur kan öka risken för hjärtinfarkt och stroke (Malmström & Nihlen, 2002). Genom att ledningen är uppmärksam på tidiga tecken på obalans blir det möjligt att sätta in åtgärder i tid. Det kan bli ohälsosamt om hög arbetsbelastning varar över en längre tidsperiod (Arbetsmiljöverket, 2020).

2.5 Positiv stress

Stress har inte bara en negativ effekt på människan, det kan också vara positiv (Socialstyrelsen, 2003). Vid stress reagerar kroppen på påfrestningar med ett så kallat sympatikuspåslag. Sympatikuspåslaget höjer kroppens beredskap för kamp eller flykt (Michel & Lundin, 2001). Vid dessa påfrestningar gör människan en värdering av vad den är utsatt för, om det är negativt eller positivt. Syftet är att individen ska fungera optimalt i den miljö den befinner sig i. Det beskrivs att ett positivt stresspåslag kan uppstå då sjuksköterskor har mycket att göra i kombination med kontroll av situationen (Michel & Lundin, 2001). Ett traumalarm upplever sjuksköterskor som en utmaning som startar ett stresspåslag. Upplevelsen av stresspåslaget är ökat fokus och att de blev mer skärpta (Michel & Lundin, 2001). Stress kan öka självförtroende och prestationsförmåga, detta betraktas som en positiv stresshantering (Golbasi et al., 2008). Stress kan påverka sjuksköterskans syn genom att se det positiva i situationer samt öka

samarbetsförmågan mellan kollegor (Cai et al., 2008). Antonovsky (1992) beskriver att personer med hög KASAM (känsla av sammanhang) tenderar att ha en skyddsfaktor mot skadlig stress, det vill säga det är individuellt beroende på hur sjuksköterskan hanterar stressen. Personer med en trygg och stabil grundpersonlighet ökar chansen för att uppleva positiv stress (Michel & Lundin, 2001; Antonovsky, 1992). En bra arbetsplats har balans mellan vad som krävs och resurser som förekommer på arbetsplatsen (Arbetsmiljöverket, 2020).

2.6 Arbetsrelaterad stress

Arbetsrelaterad stress är en av de vanligaste orsakerna till sjukdom som inrapporteras av arbetstagare. Enligt arbetsmiljöverket (2018) är personal inom sjukvårds- och hälsosektorn mest utsatta. Arbetsrelaterad stress uppstår när individer inom en organisation ställs inför arbetsrelaterade krav som inte matchas med deras kompetens och förmåga (Arbetsmiljöverket, 2020; World Health Organisation, [WHO] (2020). Arbetsrelaterad stress kan uppstå när arbetsförhållandena förvärras i kombination med för lite stöd från arbetsledare och kollegor. Arbetsrelaterad stress kan uppstå vid förvirring eller bristande kontroll över arbetssituationen (WHO, 2020). Riskfaktorer för arbetsrelaterad stress ska identifieras av organisationen, exempelvis av ledning, chefer eller skyddsombud (Arbetsmiljöverket, 2020).

Enligt Arbetsmiljölagens (2020), kapitel 6, § 7 ska regler och föreskrifter skall det finnas skyddsansvariga inom varje organisation som ska förebygga ohälsa. I Arbetsmiljölagen (2020) beskrivs det hur skyddsombudet skall planera och uppfölja åtgärder som genomförts för att förebygga ohälsa (Arbetsmiljölagen, 2020). Enligt Arbetsmiljölagen (2020) kapitel 3, § 4, ska arbetstagaren medverka i arbetsmiljöarbetet och delta i åtgärder som ska bidra till en god arbetsmiljö. Arbetstagaren, i detta fall sjuksköterskan, har som skyldighet att vara en ledare för omvårdnaden. Som ledare för omvårdnaden krävs att sjuksköterskan är med i en förändringsprocess och lärande för att kunna motivera teammedlemmar genom att vägleda genom olika situationer (Salmela et al., 2012). Sjuksköterskor har som skyldigheter att skapa en god miljö för att stödja både patienter och kollegor (Kihlgren et al., 2009).

2.7 Problemformulering

Stress förekommer ofta i sjuksköterskeyrket, framför allt på akutmottagningar. Sjuksköterskan måste göra snabba bedömningar samt ge adekvat vård. Stress kan öka prestationsförmågan, men även ha en negativ påverkan. Ledning och chefer ska säkerställa att arbetsvillkoren efterföljs och minimera den arbetsrelaterade stress som sjuksköterskor kan uppleva på en akutmottagning. Ökad förståelse för hur sjuksköterskor på akutmottagningar upplever arbetsrelaterad stress kan öka medvetenheten inom ämnet och förmåga att förbereda sig inför de olika situationerna.

3. Syfte

Syftet var att belysa vad som orsakar arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på en akutmottagning.

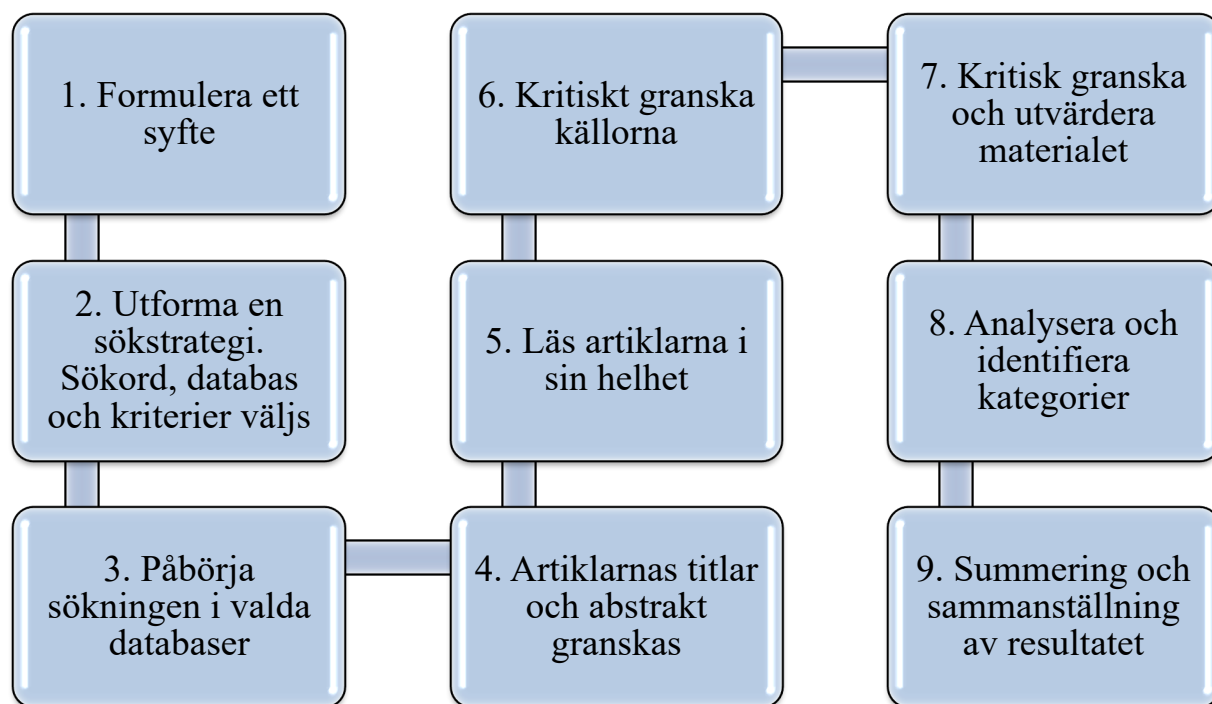
4. Metod

Metoden som använts är litteraturstudie som byggde på att söka fram, granska och bearbeta kvalitativa och kvantitativa vetenskapliga artiklar på ett systematiskt sätt med utgångspunkten från det specifika syftet (Polit & Beck, 2017). En litteraturstudie innebar att studera redan befintliga studier och litteratur. I en litteratursökning skulle det finnas ett relevant syfte. En plan formulerades för hur litteraturstudien skulle genomföras. Litteraturstudien utfördes enligt ett systematiskt arbetssätt som innebar strukturering och organisering av arbetet genom

sökning, kritisk granskning och sammanställning av forskningen (Forsberg & Wengström, 2016; Polit & Beck, 2017). Utifrån detta tolkades och analyserades informationen. De observationer och fynd som gjorts sammanställdes sedan i ett resultat (Polit & Beck, 2017). Författarna hade ett objektiva förhållningssätt.

4.1 Litteratursökning

Författarna följer Polit och Becks (2017) beskrivning på nio steg som förklarar en litteraturstudie:

Figur 1. Polit och Beck (2018) nio steg som förklarar en litteraturstudie. Figuren är fritt översatt från engelska till svenska.

I **steg ett** formulerades ett syfte. I **steg två**, utformades en sökstrategi utifrån det valda syftet där relevanta sökord identifierades och inklusions- och exklusionskriterier tillämpades. Databaserna CINAHL [Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature], PsycInfo och PubMed [Public Medline] valdes ut. CINAHL och PubMed som innehöll källor inom ämnet medicin och omvårdnad, PsycInfo innehöll källor inom ämnet psykologi och angränsande ämne (Polit & Beck, 2017). Dessa tre databaser ansågs relevanta för att söka och sammanställa vetenskaplig evidens till det valda syftet.

I **steg tre** utfördes databassökningarna i de valda databaserna och primärkällor identifierades. Sökorden användes enskilt och i kombinationer med de booleska operatorerna "OR" och "AND". "OR" användes för att få fler träffar och "AND" för att smalna av sökningarna. För att ge de utvalda databaserna skulle få så lika förutsättning som möjligt så har samma sök-kombination använts. I CINAHL användes ämnesordlistan Major Heading [MH] för att söka på specifika artiklar innehållande valda sökord. I databasen PsycINFO användes ämnesordlistan "Thesaurus" och i PubMed användes ämnesordlistan "Medical Subject Heading" [MeSH].

I CINAHL användes "Major Heading" "Occupational Stress", i PsycINFO användes "Subject Headings" "Occupational Stress" och i PubMed användes "MeSH-termen "Occupational Stress". Sökordeorden "Nurse", "Emergency" och "Causes" användes som fritextord. Synonymer valdes ut för att bredda sökningarna exempelvis "Emergency department" or "Emergency room". Sökordet "Nurse" användes i flera böjningar, "Nurse" or "Nursing" or "Nurses". För sökordet "Causes" användes synonymerna "Reasons" or "Factors". Synonymerna användes i kombination-sökning i databaserna CINAHL, PsycINFO och PubMed. Sökningen utfördes i samtliga databaser enligt följandes: "Occupational Stress" AND "Emergency department" or "Emergency room" AND "Nurse" or "Nursing" or "Nurses" AND "Causes" or "Reasons" or "Factors".

4.2 Inklusions och exklusionskriterier

Inklusionskriterier för sökningarna var vetenskapliga artiklar som publicerats mellan 2015-01-01 till 2021-09-16 för att få fram forskning som är relativt ny samt att de skulle vara "peer reviewed", vilket enligt Polit och Beck (2017) innebar att artiklarna var vetenskapligt granskade av andra professionella forskare. Grundutbildade sjuksköterskor på akutmottagningar inkluderades. Studierna var riktade mot sjuksköterskors arbetsförhållanden på akutmottagningar. Samtliga artiklar som inkluderades i litteraturstudien var skrivna på engelska. Exklusionskriterierna omfattade review-artiklar.

Tabell 1. Sökningar i databasen CINAHL genomfördes 2021-09-09

	Sökord:	Antal träffar:	Urval 1	Urval 2	Urval 3
S1	(MH "Stress, Occupational")	11,888			
S2	"Nursing" or "Nurses" or "Nurse"	571,448			
S3	"Causes" or "Reasons" or "Factors"	1,587,873			
S4	"Emergency Department" or "Emergency Room"	73,044			
K5	S1 AND S2	51,813			
K6	S1 AND S2 AND S3	3,437			
K7	S1 AND S2 AND S3 AND S4	60	19	6(1)	6
Totalt:		60	19	6	6

Tabellförklaring: S = Sökning, K = Kombinationssökning, MH = Major Heading. () = Interna dubletter.

Tabell 2. Sökningar i databasen PsycINFO genomfördes 2021-09-12

	Sökord:	Antal träffar:	Urval 1	Urval 2	Urval 3
S1	MAINSUBJECT.EXACT ("Occupational Stress")	23,099			
S2	"Nurse" or "Nurses" or "Nursing"	153,655			
S3	"Causes" or "Reasons" or "Factors"	1,248,510			
S4	"Emergency room" or "Emergency department"	25,259			
K5	S1 AND S2	841			
K6	S1 AND S2 AND S3	365			
K7	S1 AND S2 AND S3 AND S4	20	7	1(2)((2))	1
Totalt:		20	7	1	1

Tabellförklaring: S = Sökning, K = Kombinationssökning, () = Interna dubletter, (()) = Externa dubletter.

Tabell 3. Sökningar i databasen PubMed genomfördes 2021-09-16

	Sökord:	Antal träffar:	Urval 1	Urval 2	Urval 3
S1	("Occupational Stress"[MeSH])	16,555			
S2	"Nurse" or "Nurses" or "Nursing"	970,710			
S3	"Causes" or "Reasons" or "Factors"	14,269,382			
S4	"Emergency room" or "Emergency department"	333,498			
K5	S1 AND S2	2,327			
K6	S1 AND S2 AND S3	1,203			
K7	S1 AND S2 AND S3 AND S4	129	22	5((2))	5
Totalt:		129	22	5	5

Tabellförklaring: S = Sökning, K = Kombinationssökning, MeSH = Medical Subject Heading, (()) = Externa dubletter.

4.3 Urvalsprocessen

I **urval 1** primärgranskades de 209 träffarnas titel och abstract. Artiklarna som valdes ut var de som var relevanta för studiens syfte, detta gjordes enligt **steg fyra** i Polit och Beck (2017) flödesschema. Artiklarna var kontrollerades att de stämde med studiens inklusions- och exklusionskriterier. Efter primärgranskningen kvarstod 48 artiklar, 19 artiklar från CINAHL, 1 artikel från PsycINFO och 22 artiklar från PubMed.

I **urval 2**, lästes de 48 artiklarna i sin helhet för att bedöma relevansen till litteraturstudiens syfte, vilket motsvarade **steg fem** i Polit och Beck (2017) flödesschema. Resterande artiklar exkluderades då de inte bedömdes som relevanta för syftet. Artiklar som exkluderats var 36 stycken. Artiklar som exkluderats innehöll andra typer av stress exempelvis stressfrakturer, sekundär traumatisk stress. Artiklar som inte gick att urskilja vad sjuksköterskor upplevde exkluderades. Artiklar som inte innehöll akutmottagning exkluderades. Totalt valdes 12 artiklar ut i urval 2. I **Steg sex**, lästes och granskades artiklarna på nytt och sammanställdes artiklarna för att stärka relevansen för litteraturstudiens syfte.

I **urval 3**. Artiklarna kvalitetsgranskades de 12 artiklarna, kritiskt och utvärderades med hjälp av granskningsmallar enligt **steg sju** i Polit och Beck (2017) flödesschema. Granskningsmallen "Guide to an Overall Critique of a Qualitative Research Report" användes för de kvalitativa artiklarna och "Guide to an Overall Critique of a Quantitative Report" för de kvantitativa artiklarna (Polit & Beck, 2017). Antalet artiklar som höll tillräckligt hög vetenskaplig standard var 12, dessa höll tillräckligt hög vetenskaplig standard, fyra kvalitativa, sju kvantitativa och en mixad metod.

4.4 Databearbetning och analys

Databearbetning genomfördes enligt **steg åtta** av Polit och Beck (2017). De 12 artiklar som svarade på litteraturstudiens syfte som lästes individuellt och sedan gemensamt för att undvika feltolkning av information samt få en helhetsförståelse. Artiklarnas huvudresultat analyserades, sammanställdes och sedan fördes in i en artikelmatris. Efter att artiklarna lästs så skrevs en

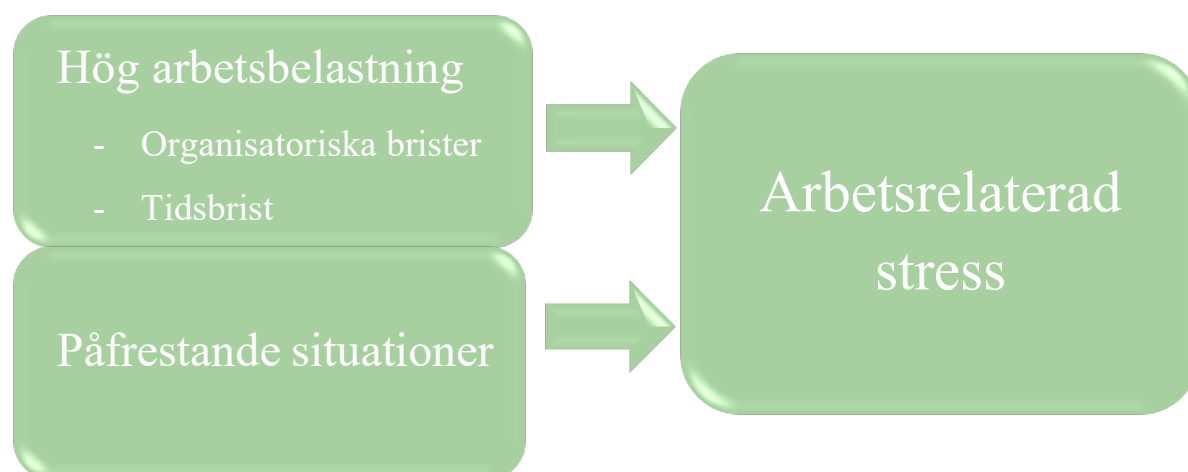
sammanfattning utifrån artiklarnas resultat, dessa sammanfattningar var ytterligare fördjupade än huvudresultatet i matrisen. Sammanfattningen lästes och analyserades för att få fram relevanta kategorier som ska presenteras i resultatet. Siffror sattes som rubriker, sen placerades olika stycken ur sammanfattningarna in under varsin siffra. Liknande stycken placerades under samma siffra för att få ett sammanhang och där med bildades en kategori. I **Steg nio**, sammanställdes materialet till ett resultat (Polit & Beck, 2017). Två huvudkategorier med underkategorier identifierades som orsaker till arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på akutmottagningen.

4.5 Forskningsetiska överväganden

Litteraturstudien följde de grundläggande fyra etiska principerna och de etiska riktlinjer som skyddar de medverkandes hälsa, liv, värdighet och privatliv. Detta för att kunna se till att människors rättigheter skyddades (Polit & Beck, 2017). Författarna har bibehållit en god forskningssed. Studien är skriven med en objektiv syn, det vill säga utan förutfattningar eller teori, och med ett akademiskt skrivande (Forsberg & Wengström, 2016; Kjellström, 2018). Artiklarna som valts, är valda för att de är relevanta för litteraturstudiens syfte. Översättning av artiklarna har skett med lexikon för att minska risken för feltolkningar. Korrekt referenshantering och akademiskt skrivande har tillämpats för att säkerställa upphovsrätten. Samtliga artiklar som identifierats har genomgått en etisk granskning (Polit och Beck, 2018).

5. Resultat

Syftet var att belysa vad som orsakar arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på en akutmottagning. Litteraturstudiens resultat grundades på 12 vetenskapliga artiklar bestående av kvalitativ ansats (n=4), kvantitativ ansats (n=7) och mixad metod (n=1) som söktes fram med inklusions- och exklusionskriterierna. Dessa studier var genomförda i Australien (n=2), Brasilien (n=2), Brunie (n=1), Iran (n=1), Kina (n=1), Portugal (n=1), i Storbritannien (n=2), Sverige (n=1) samt USA (n=1). Artiklarna sammanställdes i en matris, se bilaga 1. Två huvudkategorier "Hög arbetsbelastning" och "Påfrestande situationer" konstruerades utifrån vad som orsakade arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på akutmottagningar. De två underkategorierna till "Hög arbetsbelastning" var: "Organisatoriska brister" och "Tidsbrist".

Figur 2. Illustration av resultatet ut ifrån sjuksköterskans upplevelser av orsaker till arbetsrelaterad stress.

5.1 Hög arbetsbelastning

Sjuksköterskor upplevde att hög arbetsbelastning ledde till arbetsrelaterad stress (Xu et al., 2018). En kaotisk och hektisk miljö i kombination med brist på personal ökade arbetsbelastningen (Basu et al., 2016; Roza et al., 2017). Sjuksköterskor upplevde flera orsaker till stress som bidrog till hög arbetsbelastning. Orsakerna till den höga arbetsbelastningen delades in i två underkategorier.

5.1.1 Organisatoriska brister

Sjuksköterskorna upplevde att överbeläggning orsakade stress (Xu et al., 2018; Yuwanich et al., 2016). Höga patientflöden på akutmottagningar och platsbrist på vårdavdelningar ledde till överbeläggning (D'arc et al., 2017; Yuwanich et al., 2016). Patienterna blev kvar på akutmottagningen och sjuksköterskorna fick som följd lägga patienter i korridorer vilket upplevdes som stressande (D'arc et al., 2017). Sjuksköterskor lyfte att orsaken till överbeläggning kunde bero på att primärvården inte fungerade på ett adekvat sätt, det vill säga patienter som inte är i behov av akut sjukvård kom till akutmottagningen (D'arc et al., 2017). Patienter utan behov av akut sjukvård orsakade långa väntetider och brist på utrymme på akutmottagningen vilket i sin tur orsakade arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor (D'arc et al., 2017). Sjuksköterskor rapporterade att den redan befintliga stressen vid överbeläggningar förvärras vid brist på mediciner och utrustning (D'arc et al., 2017).

Majoriteten av sjuksköterskorna upplevde att hög arbetsrelaterad stress beror på organisationen (Kakemam et al., 2019). Sjuksköterskorna rapporterade att de ibland behöver utföra extra

arbetsuppgifter utöver deras ordinarie, det vill säga icke-omvårdningsuppgifter. Icke-omvårdningsuppgifter bidrar till arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor (Lu et al., 2015; Yuwanich et al., 2015; Alomari et al., 2020). Extrauppgifter resulterar i övertid och sjuksköterskor behöver arbeta på lediga dagar (Yuwanich et al., 2019.) Sjuksköterskor uppger att de har fått hantera media vilket upplevts som stressande (Xu et al., 2018).

Mer ansvar och bristande ledarskap utan möjlighet till löneökning var orsaker till arbetsrelaterad stress (Yuwanich et al., 2016; Abdul-Rahman et al., 2017). Dålig organisering och fördelning av uppgifter berodde på bristande ledarskap (Yuwanich et al., 2016; Abdul-Rahman et al., 2017). Sjuksköterskorna uppger att det inte fanns något stöd från verksamheten att förbättra sjuksköterskornas teoretiska och praktiska färdigheter. Sjuksköterskor fick själva stå för kompetensutveckling och färdighetsträning utanför arbetstid, exempelvis studera (Yuwanich et al., 2016). Enligt Xu et al. (2018) var kompetensbrist en stressfaktor för sjuksköterskor på akutmottagningen. Arbetet på akutmottagning beskrivs som komplex då sjuksköterskor måste ha avancerade kunskaper för att snabbt bedöma patienter (Lu et al., 2015).

5.1.2 Tidsbrist

Sjuksköterskor upplevde tidsbrist på sin arbetsplats. På grund av tidsbrist upplevde sjuksköterskorna att arbetsuppgifterna inte blev utförda (Rozo et al., 2017; Alomari et al., 2020). Det stressade sjuksköterskor att behöva göra många uppgifter på begränsad tid (Periera et al., 2015; Yuwanich et al., 2015) och det påverkade även förmågan att organisera arbetet (D'arc et al., 2017). Sjuksköterskor upplevde oförmåga att ge optimal vård på grund av tidsbristen (Xu et al., 2018). Tidsbristen leder till att många sjuksköterskor jobbar konstant genom arbetspasset, de hinner inte utnyttja raster (Alomari, et al. 2020). Ta rast blev endast möjligt då det uppstod en lugnare period. Sjuksköterskor beskriver att de ständigt stod och gick genom arbetspasset. Sjuksköterskor följer med patienter till röntgen, detta upplevdes som stressande för det är en "dötid" då sjuksköterskor kunde gjort andra uppgifter (Rozo et al., 2017). Tidsbristen ledde till att sjuksköterskorna fick jobba övertid och olämpliga arbetstider, tidsbristen ledde till arbetsrelaterad stress (Kakemam, et al. 2019). Sjuksköterskor upplevde att de inte har tid att engagera sig i patientens familj eller anhöriga. På grund av tidsbristen upplever sjuksköterskor att de inte kan engagera sig känslomässigt som de hade önskat (Alomari et al., 2020). På grund av tidsbrist hade inte sjuksköterskorna tid att återkoppla till patienter och anhöriga (Alomari et al., 2020). Många sjuksköterskor hann inte sätta sig ner under arbetspasset på grund av tidsbristen (Santos, JNMO, et al., 2019).

5.2 Påfrestande situationer

Påfrestande situationer som våld och hot om våld på arbetsplatsen upplevs som stressande (Xu et al., 2018; Yuwanich et al., 2015). Kränkande handlingar, både fysiskt och verbalt, från patienter och/eller deras anhöriga bidrar till stress (Alomari et al., 2020; Abdul Rahman et al., 2017). Fall av övergrepp fysiskt och attacker av besökare på akutmottagningen upplevde sjuksköterskor som stressande samt bidrog till osäkerhet på arbetsplatsen (Yuwanich et al., 2015).

"Fighting cases that come to the ED make me feel highly stressed... If there is a fighting case in the ED, in my true feelings I do not want to address this situation because it is a risk to me, and I feel unsafe..." (Yuwanich et al. 2015, s. 890).

Vårdande av kritiskt sjuka patienter och interagera med närstående till svårt sjuka patienter upplevdes som stressande (Yuwanich et al., 2015; Periera et al., 2015). Sjuksköterskor upplevde att situationer som var mycket stressande var oväntat dödsfall och återupplivning

(Lindy et al., 2016; Xu et al., 2018; Periera et al., 2015). Patienter med icke-akuta tillstånd som snabbt blev försämrade i sina tillstånd och avled orsakade arbetsrelaterad stress och skuld känslor hos sjuksköterskorna (Yuwanich et al., 2015). Traumatiska händelser som involverar barn och barn blivit utsatt för sexuella övergrepp upplevdes bidra till mycket stress hos sjuksköterskor på akutmottagningar (Xu et al., 2018). Dock rapporterades det inte förekomma så ofta (Xu et al., 2018).

6. Diskussion

Syftet med denna litteraturstudie var att belysa vad som orsakar arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på en akutmottagning. I resultatet framkom det olika orsaker och situationer som orsakar arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor runt om i världen. Flera orsaker till arbetsrelaterad stress identifierades vilket bidrog till en hög arbetsbelastningen. Orsakerna till arbetsrelaterad stress delades upp i kategorier. Utifrån resultatet bildades två huvudkategorier: "Hög arbetsbelastning" och "Påfrestande situationer" samt två underkategorier till "Hög arbetsbelastning": "Organisatoriska brister" och "Tidsbrist".

6.1 Resultatdiskussion

6.1.1 Arbetsbelastning

Arbetsbelastningen ökar på grund av för få antal sjuksköterskor. Enligt Arbetsmiljöverket (2020) att ha högre villkor än resurser i arbetet under en period kan det innebära ohälsosam arbetsbelastning. Enligt Faremi et al., (2019) var hög arbetsbelastning centrala orsaken till arbetsrelaterad stress vilket ledde till negativa påverkan på hälsa hos sjuksköterskor. Arbetsrelaterad stress kan i sin tur leda till ångest, depression och utmattnings hos sjuksköterskor (Adriaenssens et al., 2012).

6.1.2 Överbeläggningar

I resultatet framkom det att sjuksköterskor upplevde att arbetsrelaterad stress orsakas av överbeläggningar. Sjuksköterskor på akutmottagningar upplevde att primärvården inte gjorde ett bra jobb då icke-akuta patienter kom till akutmottagningen, vilket resulterade i för stort antal patienter på akutmottagningen (D'arc et al, 2017). När antalet sjuksköterskor inte räcker till för att möta de höga antalet patienter, då ökar arbetsbelastningen, vilket i sin tur orsakar arbetsrelaterad stress (Lu et al., 2015). Resultatet kan jämföras med artiklarna av Flowerdew et al. (2012), Adeb-Saeedi (2002) samt Chen et al. (2018) som visar att ett stort antal patienter påverkar både patientsäkerheten och den arbetsrelaterade stressen. Flowerdew et al. (2012) studie är utförd i Storbritannien, Adeb-Saeedi (2002) studie är utförd i Iran och Chen et al. (2018) studie är utförd i Taiwan. Santos JNMO, et al. (2019) uppger att även sjuksköterskor på en akutmottagning i Brasilien måste hantera stort antal patienter, upp mot 20-30 patienter. Källberg et al. (2017) belyser att hög arbetsbelastning orsakad av överbeläggning kunde leda till att sjuksköterskorna blandade ihop patienter vilket kunde leda till bristande patientsäkerhet. Stort antal patienter resulterade i att sjuksköterskor upplevde tidsbrist och att de inte hade tid att ge den vård som behövdes, patienternas specifika behov blev inte tillgodosedda (Chen et al. 2018). Chen et al. (2018) beskriver i sin artikel att vissa sjuksköterskor prioriterade bort omvårdnad eller delegerade den till undersköterskorna.

6.1.3 Ledarskap

Sjuksköterskor upplever att bristande ledarskap är en orsak till arbetsrelaterad stress på akutmottagningen (Yuwanich et al., 2015; Abdul-Rahman et al., 2017). García-Izquierdo & Ríos-Rí'squez (2012) beskriver i en studie om relationen mellan arbetsrelaterad stress och utbrändhet på akutmottagningar. Studien visade att brist på socialt stöd och organisatoriska interventioner på arbetsplatsen ledde till en ökad stress och utbrändhet bland sjuksköterskor. Om ett förbättringsarbete kan göras för att minska stressen bland sjuksköterskor på akutmottagningen ett ökat välbefinnande hos sjuksköterskorna (García-Izquierdo & Ríos-Rí'squez, 2012). Sjuksköterskor som upplever stöttning från arbetsgivare och chefer minskar risken för att uppleva arbetsrelaterad stress (Kakemam et al, 2019; García-Izquierdo & Ríos-Rí'squez, 2012).

6.1.4 Tidsbrist

Enligt litteraturstudiens resultat var tidsbrist en vanlig orsak till arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på en akutmottagning. Hög stress och hög arbetsbelastning gjorde att sjuksköterskan fick mindre tid och möjlighet att fokusera på patienten samt att de var mindre uppmärksamma på patientens status och kliniska tecken (Van Bogaert et al., 2017). Detta stärker Silva et al. (2018) genom att beskriva att hög arbetsbelastning gör att sjuksköterskorna inte hann med att kontrollera till alla patienterna. Nästan hälften av omvårdnadsåtgärderna uteblev på grund tidsbrist (Lu et al., 2015). Enligt Alomari et al. (2020), hinner sjuksköterskor inte att utnyttja sina raster, vilket leder till att sjuksköterskors återhämtning utesluts. Sjuksköterskor värdesatte kommunikation med patienterna och anhöriga men att tiden var oftast begränsad, detta stressar sjuksköterskan. Patienter undvek ställa frågor för att de var medvetna om tidsbristen (Bishop & McDonald, 2017).

6.1.5 Påfrestande situationer

I litteraturstudien framkom det att påfrestande situationer är en stor orsak till arbetsrelaterad stress (Alomari et al., 2020; Abdul Rahman et al., 2017). Sjuksköterskan måste hantera kränkningar både fysiskt och verbalt. Alomari et al (2020) beskriver en orsak till varför det förekommer våld oftare på en akutmottagning än på andra mottagningar. Akutmottagningen är öppen för allmänheten 24 timmar per dygn, 7 dagar i veckan vilket betyder att alla tillstånd och klagomål kan förekomma samt att akutmottagningen har även bristande övervakning, tillgång till övervakningskameror och ordningsvakter (Alomari et al., 2020). Enligt Abdul Rahman et al (2017) har sjuksköterskor på en akutmottagning har fyra gånger större risk att få uppleva hot om våld än andra sjuksköterskor (Abdul Rahman., 2017). Enligt föreskriften om hot och våld (AFS, 1993:2) ska personalen ha möjlighet att snabbt kalla på hjälp i situationer vid en vålds- eller hotsituation. Arbetsgivaren ska se till att det finns larmutrustning och säkerhetsrutiner och åtgärder för akutmottagningen om larm utlösts (AFS, 1993:2). Föreskriften kan endast tillämpas i Sverige då det är en svensk myndighet.

De mest påfrestande situationerna som sjuksköterskor rapporterade inom akutsjukvården var plötslig död eller återupplivning av barn och unga, brännskador samt fysiskt trauma (Adriaenssens et al., 2012; Lindy et al., 2016). Återupplivning och oväntat dödsfall var en stor orsak till arbetsrelaterad stress (Lindy et al., 2016). Vissa sjuksköterskor upplevde sorg när patienterna avled. Sjuksköterskorna beskrev det som en orsak till stress när de inte kunde trycka undan känslorna (Rozo et al., 2017). En del av sjuksköterskor använde negativa hanteringsstrategier som att oroa sig, äta eller röka, bli arg, bli arg på andra och undvika eller ignorera problemet (Xu et al., 2018).

6.1.6 Reflektion

Arbetet på en stressig akutmottagning innebär till viss del negativ påverkan för sjuksköterskors hälsa och välmående. Det är av vikt att gemensamt med arbetsgivaren arbeta med arbetsmiljöfrågor, för att minimera riskerna. Det är liknande orsaker till arbetsrelaterad stress världen över. Den sociala miljön på arbetsplatsen har stor inverkan för sjuksköterskors mående på arbetsplatsen. Ett organiserat arbetssätt i välfungerande team ökar upplevelsen av positiv stress på arbetsplatsen. Det konstaterades även att överbeläggning och höga patientflöden kunde vara en konsekvens på icke-fungerande primärvård.

6.2 Metoddiskussion

Litteraturstudien utfördes enligt Polit och Becks (2017) nio steg som genomfördes på ett systematiskt sätt vilket ökar trovärdigheten (Forsberg & Wengström., 2013). En begränsning gjordes med inklusions- och exklusionskriterier, vilket kan ha påverkat innehållet i resultatet.

Ett syfte formulerades. Relevanta sökord samt sökstrategi valdes och sökningen genomfördes i databaserna CINAHL, PSYCINFO och PUBMED. Databaserna som valdes var relevanta med litteraturstudiens syfte. Användningen av olika databaser ökade möjligheten att hitta relevanta artiklar. Artiklarna skulle vara "peer reviewed" vilket ökade studiens trovärdighet (Polit & Beck, 2017).

Sökorden *Occupational Stress, nurse OR nurses OR nursing, causes OR reasons OR factors, emergency room or emergency department*, användes vid sökningen i CINAHL, PSYCINFO och PubMed. Ämnesordlistor användes för att stärka sökningens precision. I samtliga databaser rekommenderas ordet "Emergency Service" som sökord för "akutmottagning". "Emergency Service" inkluderar andra typer av räddningstjänst, exempelvis ambulanspersonal och brandmän, därför exkluderades sökordet. För att få orsakerna till "hög arbetsbelastning" så kunde sökordet "workload" inkluderas, för att direkt få orsakerna till hög arbetsbelastning. Samtliga artiklar har beskrivit att sjuksköterskor upplever att arbetsrelaterad stress berodde på den höga arbetsbelastningen. Att ha gjort sökningar med sökordet "workload" kan ha gett direkta orsaker till den höga arbetsbelastningen dock behöver inte arbetsbelastning orsaka stress för alla sjuksköterskor. Syftet hade behövts att omformuleras om sökordet "workload" hade använts istället för "occupational stress".

Steg 4. Artiklarnas titel och abstrakt granskades. Artiklar som innehöll alla sökord och innehöll liknade syfte gick vidare till urval 2. Exkluderade artiklar innehöll andra professioner, exempelvis läkare, sjuksköterskor med specialistutbildning, studenter och administrativ personal.

Artiklarna i urval 2 lästes noggrant var för sig och tillsammans. Artiklarna sammanfattades i varsitt stycke för att se helheten samt identifiera vilka vad sjuksköterskor upplever orsakar arbetsrelaterad stress.

Efter urval tre uppmärksammades det att antalet artiklar i urval 3 var för få. Anledningen till att ett stort antal exkluderades var att artiklarna saknade relevans för litteraturstudiens syfte. Artiklarna exkluderades för att de innehöll andra typer av stress, exempelvis post-traumatisk stress-syndrom och stressfrakturer, antalet som exkluderades var två. Ytterligare artiklar som exkluderats var tre stycken, vilket inriktades på läkares upplevelser av arbetsrelaterad stress. Sökningarna gjordes om och inklusionskriterierna 2016-01-01–2021-09-16 ändrades till 2015-01-01-2021-09-16 för att få ytterligare artiklar att granska. Ändringen gav resultatet ytterligare tre artiklar. Litteraturstudiens resultat består av kvalitativa, kvantitativa samt mixade metod. Blandning av kvalitativa samt kvantitativa studier ger högre trovärdighet enligt (Polit & Beck, 2017). Den kvalitativa metoden byggde intervjuer som skapade bredare perspektiv och kvantitativa metoden byggde på mätbara statistiska resultat. Både kvalitativ och kvantitativ metoden användes i den mixade metoden vilket gjorde att det stärkte studiens trovärdighet. Trovärdigheten ökar även då artiklarna var från olika länder. Artiklarna var från Australien, Brasilien, Brunei, Kina, Storbritannien, Portugal, Sverige, Irland, Iran samt USA. Fördelarna med att ha fler länder som observerat samma problem kan visa hög trovärdighet i resultatet (Forsberg & Wengström, 2016), då samma problem uppstått på flera ställen i världen. Det som

behövs beaktas är att definitionen av hög arbetsrelaterad stress kan upplevas olika i olika länder.

7. Slutsats

Hög arbetsbelastning leder till arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på akutmottagningar. Stort antal patienter och patienter i korridorer leder till att miljön på akutmottagningen uppfattas som kaotisk. Sjuksköterskor upplever att det är primärvårdens fel att det blir överbeläggningar för att de inte har tagits hand om på exempelvis vårdcentralen. Resursen av sjuksköterskor räcker inte till och leder till en tidsbrist som påverkar patientsäkerheten samt vårdkvaliteten. Organisatoriska brister exempelvis bristande ledarskap, jobba övertid och utebliven möjlighet till återhämtning bidrog till arbetsrelaterad stress. Stöd från kollegor och chefer kan reducera stress hos sjuksköterskor. Våld och trakasserier bidrar till arbetsrelaterad stress för att sjuksköterskor upplever att det blir osäker miljö på akutmottagningen. Arbetsrelaterad stress kan påverka sjuksköterskors hälsa negativt, arbetsrelaterad stress kan exempelvis leda till utmattning.

8. Klinisk betydelse

Resultatet i litteraturstudien kan bidra till ökad förståelse kring det belysta ämnet. Genom att identifiera orsaker till arbetsrelaterad stress i tid, kan arbetsgivare och arbetstagare bidra med åtgärder för att förebygga arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor. Hög nivå av arbetsrelaterad stress kan leda till ohälsa hos sjuksköterskor. Initiativ och stöd att förbättra och fördela sjuksköterskors uppgifter behövs från chef och ledning behövs för att minimera sjuksköterskors stress på akutmottagningar. Genom att uppmärksamma orsaker till arbetsrelaterad stress kan god vård och patientsäkerhet bevaras.

9. Förslag till fortsatt forskning

Arbetsrelaterad stress kan leda till ohälsa hos sjuksköterskor. Ohälsa kan påverka kvaliteten på vården. Ingen av studierna i litteraturstudien var utförda i Sverige. Det hade varit intressant att få utförda studier i svenskt sammanhang för att få en specifik överblick över specifikt land. Förslagsvis fler kvalitativa studier i området för att få utförligare orsaker till arbetsrelaterad stress och på så vis kunna förebygga och förhindra arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor. Samt studier som inriktar sig på vad som minskar stress för att få en överblick över båda perspektiven. Studier kring akutmottagningens ledningsgrupp eller chefer hur de bedömer och utför förbättringar i arbetsförhållandena för sina arbetstagare. Detta kan belysa vad som behöver förbättras för att minska arbetstagarnas stressnivå.

Referenser

* = Artiklar som utgör resultatet.

- *Abdul, R. H., Abdul-Mumin, K., Naing, L. (2017). Psychosocial Work Stressors, Work Fatigue, and Musculoskeletal Disorders: Comparison between Emergency and Critical Care Nurses in Brunei Public Hospitals. *Asian Nursing Research*, 11(1), 13–18. <https://doi:10.1016/j.anr.2017.01.003>
- Adeb-Saeedi, J. (2002). Stress amongst emergency nurses. *Australian Emergency Nursing Journal*, 5(2), 19-24. [doi:10.1016/s1328-2743\(02\)80015-3](https://doi:10.1016/s1328-2743(02)80015-3)
- Adriaenssens, J., De Gucht, V., Maes, S. (2013). The impact of traumatic events on emergency room nurses: findings from a questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 49(11), 1411-1422. <https://doi:10.1016/j.ijnurstu.2012.07.003>
- AFS 1993:2. *Våld och hot i arbetsmiljön (AFS 1993:2), föreskrifter*. Arbetsmiljöverket
- *Alomari, A. H., Collison, J., Hunt, L., Wilson, N. J. (2021). Stressors for emergency department nurses: Insights from a cross-sectional survey. *Journal of Clinical Nursing*, 30(7-8), 975–985. <https://doi:10.1111/jocn.15641>
- Andersson, A-K., Omberg, M., Svedlund, M. (2006). Triage in the emergency department qualitative study of the factors which nurses consider when making decisions. *Nursing in Critical Care*, 11(3), 136-145. <https://doi:10.1111/j.1362-1017.2006.00162.x>
- Antonovsky, A. (1992). *Hälsans mysterium*. Lund: Natur och kultur.
- Arbetsmiljöverket. (2018). *Huvudsakliga risker inom hälso- och sjukvården*. Arbetsmiljöverket.
- Arbetsmiljöverket. (2020). ADI 688 *Förebygg arbetsrelaterad stress*. Arbetsmiljöverket.
- Arbetsmiljöverket (2020) *Risker och åtgärder vid ohälsosam kognitiv arbetsbelastning*. <https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/psykisk-ohalsa-stress-hot-och-vald/arbetsmiljon-och-hjarnans-kognitiva-funktioner/risker-och-atgarder-vid-ohalsosam-kognitiv-arbetsbelastning/>
- *Basu, S., Yap, C., Mason, S. (2016). Examining the sources of occupational stress in an emergency department. *Occupational Medicine*, 66(9), 737–742. <https://doi:10.1093/occmed/kqw155>
- Bishop, A. C. & Macdonald, M. (2017). Patient Involvement in Patient Safety: A Qualitative Study of Nursing Staff and Patient Perceptions. *Journal of Patient Safety*, 13(2), 82–87. <https://doi:10.1097/pts.0000000000000123>
- Cai, Z.-X., Li, K., Zhang, X.-C. (2008). Workplace Stressors and Coping Strategies Among Chinese Psychiatric Nurses. *Perspectives in Psychiatric Care*, 44(4), 223–231. <https://doi:10.1111/j.1744-6163.2008.00181.x>

- Chen, L-C., Lin, C-C., Han, C-Y., Hsieh, C-L., Wu, C-J., Liang, H-F. (2018). An interpretative study on nurses' perspectives of working in an overcrowded emergency department in Taiwan. *Asian Nursing Research*, 12(1), 62-68. [doi: 10.1016/j.anr.2018.02.003](https://doi.org/10.1016/j.anr.2018.02.003)
- *D'arc Souza, J., Júnior, J., Miranda, F. (2017). Stress in an emergency room and the challenges for Brazilian and Portuguese nurses. *Revista de Enfermagem Referência, IV Série*, (12), 107–116. [https://doi:10.12707/riv16064](https://doi.org/10.12707/riv16064)
- Dekeseredy, P., Landy, C. M. K., Sedney, C. L. (2019). An Exploration of Work Related Stressors Experienced by Rural Emergency Nurses. *Online Journal of Rural Nursing and Health Care*, 19(2), 2–24. [doi:10.14574/ojrnhc.v19i1.550](https://doi.org/10.14574/ojrnhc.v19i1.550)
- Faremi, F. A., Olatubi, M. I., Adeniyi, K. G., Salau, O. R. (2019). Assessment of occupational related stress among nurses in two selected hospitals in a city southwestern Nigeria. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 10, 68–73. [https://doi:10.1016/j.ijans.2019.01.008](https://doi.org/10.1016/j.ijans.2019.01.008)
- Flowerdew, L., Brown, R., Russ, S., Vincent, C., Woloshynowych, M. (2012). Teams under pressure in the emergency department: an interview study. *Emergency Medicine Journal*, 29(12), 1-5. [doi:10.1136/emmermed-2011-200084](https://doi.org/10.1136/emmermed-2011-200084)
- García-Izquierdo, M. & Isabel Ríos-Rísquez, M. (2012). The relationship between psychosocial job stress and burnout in emergency department: An exploratory study. *Nursing Outlook*, 1-8 <https://doi.org/10.1016/j.outlook.2012.02.002>
- Golbasi, Z., Kelleci, M., Dogan, S. (2008). Relationships between coping strategies, individual characteristics and job satisfaction in a sample of hospital nurses: Cross-sectional questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 45(12), 1800-1806. [doi:10.1016/j.ijnurstu.2008.06.009](https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2008.06.009)
- International Council of Nurses (2017). *ICN:s etiska koder för sjuksköterskor*. Swenurse.
- Karin. C. Ringberg. (2009). Livsstil och hälsa. I Friberg, Febe, Öhlén, Joakim (red.) *Omvårdnadens grunder Perspektiv och förhållningssätt*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- *Kakemam, E., Raeissi, P., Raoofi, S., Soltani, A., Sokhanvar, M., Visentin, D. C., Cleary, M. (2019). Occupational stress and associated risk factors among nurses: a cross-sectional study. *Contemporary Nurse*, 55(2-3), 237–249. [https://doi:10.1080/10376178.2019.1647791](https://doi.org/10.1080/10376178.2019.1647791)
- Karasek, R., & Theorell, T. (1990). *Healthy work: stress, productivity and the reconstruction of the working life*. New York, NY: Basic books.
- Kjellström, S. (2018). Forskningsetik. I Henriksson, M. (red.) *Vetenskaplig teori och metod*. Uppl. 2:4 Lund: Studentlitteratur. ss. 57 – 74.
- Kihlgren, M., Engström, B., Johansson, G. (2009). *Sjuksköterska med uppdrag att leda*. Lund: Studentlitteratur.

- Källberg, A.-S., Ehrenberg, A., Florin, J., Östergren, J., Göransson, K. E. (2017). Physicians' and nurses' perceptions of patient safety risks in the emergency department. *International Emergency Nursing*, 33, 14–19. <https://doi-org.bibproxy.kau.se/10.1016/j.ienj.2017.01.002>
- *Lindy. E., Morrison, L., Joy, J. P. (2016). Secondary traumatic stress in the emergency department. *Journal of Advanced Nursing*, 72(11), 2894–2906. <https://doi:10.1111/jan.13030>
- *Lu, D-M., Suna, N., Hongb, S., Fanb, Y-Y., Kong, F-Y., Lib, Q-J. (2015). Occupational Stress and Coping Strategies Among Emergency Department Nurses of China. *Archives of Psychiatric Nursing*, 29(4), 208–212. <http://dx.doi.org/10.1016/j.apnu.2014.11.006>
- Malmström, C. & Nihlén, C. (2002) – *Positiv stress – leda och utveckla med hälsokompetens*. 1:1 Uppl. Liber: Malmö.
- Michel, P-O & Lundin, T. (2001). *Psykotraumatologi*. Lund: Studentlitteratur.
- * PEREIRA, D. S., ARAÚJO, T. S. S. L., GOIS, C. F. L., GOIS JÚNIOR, J. P., RODRIGUEZ, E. O. L., & SANTOS, V. dos. (2014). Occupational stressors among nurses working in urgent and emergency care units. *Revista Gaúcha de Enfermagem*, 35(1), 55–61. <http://doi:10.1590/1983-1447.2014.01.39824>
- Polit, Denise F. & Beck, Cheryl Tatano. (2017). *Nursing research: generating and assessing evidence for nursing practice*. 10th ed. Philadelphia: Wolters Kluwer
- Potter, C. (2006). To what extent do nurses and physicians working within the emergency department experience burnout: A review of the literature. *Australasian Emergency Nursing Journal*. 9(2), ss. 57-64. <https://doi.org/10.1016/j.aenj.2006.03.006>
- *Rozo, J. A., Olson, D. M., Thu, H. (Sue)., Stutzman, S. E. (2017). Situational Factors Associated With Burnout Among Emergency Department Nurses. *Workplace Health & Safety*, 65(6), 262–265. <https://doi:10.1177/2165079917705669>
- Salmela, S., Eriksson, K., Fagerström, L. (2011). Leading change: a three-dimensional model of nurse leaders' main tasks and roles during a change process. *Journal of Advanced Nursing*, 68(2), 423–433. <http://doi:10.1111/j.1365-2648.2011.05802.x>
- Sand, O., Sjaastad, V, Ö., Haug, E., Bjåle, G, J. (2015) - *Människokroppen*. Liber: Oslo.
- *Santos JNMO, De La Longuiniere ACF., Vieira SNS, et al. (2019). Occupational Stress: the Exposure of an Emergency unit Nursing Team. *Rev Fund Care Online*. 2019.11(n. esp):455-463. <https://DOI:http://dx.doi.org/10.9789/2175-5361.2019.v11i2.455-463>
- SFS 2020:476. Arbetsmiljölöag. Arbetsmiljölöag (1977:1160) Svensk författningssamling 1977:1977:1160 t.o.m. SFS 2020:476 - Riksdagen
- SFS 2021:648. Hälso- och sjukvårdslag. Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) Svensk författningssamling 2017:2017:30 t.o.m. SFS 2021:648 - Riksdagen

- Silva, A.T., Camelo, S.H.H., Terra, F.S., Dázio, E.M.R., Sanches, R.S., Rodrigues, Resck, Z.M. (2018). *Journal of school of nursing*. 49(1):104-13. <https://doi:10.1590/S0080-623420150000100014>.
- Socialstyrelsen. (2020). *Statistik om akutmottagningar, väntetider och besök 2019*. Socialstyrelsen.
- Svensk Sjuksköterskeförening. (2021). *Kunskapsområdet omvårdnad*. Svensk sjuksköterskeförening.
- Van Bogaert. P., Peremans. L., Van Heusden. D., Verspuy. M., Kureckova. V., Van de Cruys. Z., Franck. E. (2017). Predictors of burnout, work engagement and nurse reported job outcomes and quality of care: a mixed method study. *BMC Nurs*, 16(5). <https://DOI:10.1186/s12912-016-0200-4>
- Wikström, J. (2018). *Akutsjukvård: omvårdnad och behandling vid akut sjukdom eller skada* (3 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- World Health Organization. (2020). *Occupational health: Stress at the workplace (who.int)* [2021-09-30]
- *Xu, H., Johnston, A. N. B., Greenslade. J. H., Wallis, M., Elder, E., Abraham, L., Crilly, J. (2019). Stressors and coping strategies of emergency department nurses and doctors: A cross-sectional study. *Australasian Emergency Care*, 22(3), 180–186. <https://doi:10.1016/j.auec.2018.10.005>
- *Yuwanich, N., Sandmark, H., Akhavan, S. (2016). Emergency department nurses' experiences of occupational stress: A qualitative study from a public hospital in Bangkok, Thailand. *Work*, 53(4), 885–897. <https://doi:10.3233/wor-152181>
- Åsberg, M. & Nygren, Å. (2013) *Utmattningssyndrom I Herlofors*, J. Ekselius, L. Lundh, L-G. Lundin, A. Mårtensson, B. & Åsberg, M. (red.) *Psykiatri: 1.7 uppl.* Lund: Studentlitteratur, ss. 462 – 467.

Bilaga 1 – Matris

Titel, författare, årtal, land	Syfte	Metod	Huvudresultat
<p><i>Psychosocial Work Stressors, Work Fatigue, and Musculoskeletal Disorders: Comparison between Emergency and Critical Care Nurses in Brunei Public Hospitals.</i></p> <p>Abdul Rahman, H., Abdul-Mumin, K., & Naing, L.</p> <p>2017</p> <p>Brunie</p>	<p>Syftet med studien var att göra en omfattande undersökning och uppskatta exponeringen av studievariablerna bland sjuksköterskor på akutmottagningar och sjuksköterskor inom intensivvård i Brunei. Studien syftar också till att jämföra erfarenheter mellan sjuksköterskor på akutmottagningar och sjuksköterskor inom intensivvård.</p>	<p>Metod: Kvantitativ metod</p> <p>Datainsamling: Enkät</p> <p>Urval: 100 sjuksköterskor på akutmottagning och 101 intensivvårds-sjuksköterskor</p> <p>Bortfall: 27</p> <p>Dataanalys: Deskriptiv och analytisk statistik, SPSS</p>	<p>Resultatet visade att sjuksköterskor på en akutmottagning upplevde högt arbetstempo, svårt att uppnå goda färdigheter och finkänsligheter till arbetsuppgifterna. Andra arbetsrelaterade stressorer som sjuksköterskorna upplevde stressigt var förutsägbarheten på mottagningen och rollklarhet. Resultatet särredovisat.</p>
<p><i>Stressors for emergency department nurses: Insights from a cross-sectional survey.</i></p> <p>Alomari, H., Collison, J., Hunt, L. & Wilson, N-H.</p> <p>2020</p> <p>Australien</p>	<p>Syftet var att identifiera stress, undersöka vilka situationer och/eller andra faktorer unikt bidrar till stress hos sjuksköterskor på akutmottagningar.</p>	<p>Metod: Kvantitativ metod</p> <p>Datainsamling: Enkät</p> <p>Urval: 242st sjuksköterskor</p> <p>Bortfall: 52</p> <p>Dataanalys: Deskriptiv och analytisk statistik, SPSS</p>	<p>Resultatet av denna studie indikerade att sjuksköterskor på akutmottagning upplever stress i sina arbetsmiljöer. Stress upplevs främst pga problem med att hantera patienter och deras familjer, hög arbetsbelastning och osäkerhet angående behandling.</p>

Titel, författare, årtal, land	Syfte	Metod	Huvudresultat
<p><i>Examining the sources of occupational stress in an emergency department.</i></p> <p>Basu, S., Yap, C., & Mason, S.</p> <p>2016</p> <p>Storbritannien</p>	<p>Att utveckla, genomföra och utvärdera ett frågeformulär som undersöker orsaken till arbetsrelaterad stress på en akutmottagning.</p>	<p>Metod: Kvantitativ metod</p> <p>Datainsamling: Enkät</p> <p>Urval: 61 sjuksköterskor, 20 akutläkare, 23 akut-support-worker, 45 ÖNH-sjuksköterskor, 10 ÖNH-läkare och 15 ÖNH-support-worker</p> <p>Bortfall: Ej redovisad</p> <p>Dataanalys: Deskriptiv och analytisk statistik, SPSS</p>	<p>Sjuksköterskor på akutmottagningen visade hög stress på grund av otillräckligt ledarstöd, dåliga mellanmänskliga relationer och lågt engagemang i organisationen.</p>
<p><i>Stress in an emergency room and the challenges for Brazilian and Portuguese nurses</i></p> <p>D'Arc de Souza, J., Pessoa Júnior, J. M. & Nunes de Miranda, F. A.</p> <p>2017</p> <p>Brasilien</p>	<p>Syftet var att analysera brasilianska och portugisiska sjuksköterskors åsikt om förekomsten av stress på en akutmottagning.</p>	<p>Metod: Kvalitativ metod</p> <p>Datainsamling: Semistrukturerade intervjuer</p> <p>Urval: 120st sjuksköterskor</p> <p>Bortfall: Ej redovisat</p> <p>Dataanalys: Fenomenologisk innehållsanalys</p>	<p>Sjuksköterskorna på akutmottagningen beskrev att arbetsrelaterade stressorer var: Hårda arbetsförhållande, otillräckligt med resurser, otillräckligt omhändertagande av primärhälsovården, vilket i sin tur ledde till platsbrist på avdelningarna.</p>

Titel, författare, årtal, land	Syfte	Metod	Huvudresultat
<p><i>Occupational stress and associated risk factors among nurses: A cross-sectional study.</i></p> <p>Kakemam, E., Raeissi, P., Raoofi, S., Soltani, A., Sokhanvar, M., Visentin, D., & Cleary, M.</p> <p>2019</p> <p>Iran</p>	<p>Syftet var att undersöka förekomsten av sjuksköterskors arbetsstress och dess associerade riskfaktorer.</p>	<p>Metod: Kvantitativ metod</p> <p>Datainsamling: Enkät</p> <p>Urval: 5422st sjuksköterskor</p> <p>Bortfall: 2527</p> <p>Dataanalys: Deskriptiv och analytisk statistik, SPSS</p>	<p>Resultatet visade att sjuksköterskor på akutmottagningen rapporterade problem med skiftarbete, personalbrist, lön, diskriminering på arbetsplatsen, och för hög arbetsbelastning som ledde till arbetsrelaterad stress.</p>
<p><i>Secondary traumatic stress in the emergency department</i></p> <p>Lindy E. Morrison & Jane P. Joy</p> <p>2016</p> <p>Storbritannien</p>	<p>Syftet var att undersöka förekomsten av sekundär traumatisk stress bland sjuksköterskor på akutmottagningar i västra Skottland och deras undersöka deras upplevelser av detta.</p>	<p>Metod: Mixad metod</p> <p>Datainsamling: Frågeformulär samt slumpmässiga intervjuer</p> <p>Urval: 210 sjuksköterskor</p> <p>Bortfall: 110</p> <p>Dataanalys: Minitab</p>	<p>Sjuksköterskorna på akutmottagningar upplever att arbetsrelaterade stressorer som bidrar mest till stress är död och återupplivning. Andra orsakande faktorer är tidsbrist i kombination med bristande erfarenhet.</p>

Titel, författare, årtal, land	Syfte	Metod	Huvudresultat
<p>Occupational Stress and Coping Strategies Among Emergency Department Nurses of China</p> <p>Lu, D.-M., Sun, N., Hong, S., Fan, Y., Kong, F., & Li, Q.</p> <p>2015</p> <p>Kina</p>	<p>Syftet var att beskriva sambandet mellan coping-strategier och arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på akutmottagningar i Kina</p>	<p>Metod: Kvantitativ metod</p> <p>Datainsamling: Enkät</p> <p>Urval: 127 sjuksköterskor</p> <p>Bortfall: 14</p> <p>Datanalys: Deskriptiv och analytisk statistik, SPSS</p>	<p>Sjuksköterskorna på akutmottagningar upplevde största orsaken till arbetsrelaterad stress var arbetsbelastning, Arbetsbelastningen i kombination med dålig lön och dåliga arbetstider orsakar stress. Rädsla för att göra arbetsrelaterade misstag och underbemanning är orsaker till stress.</p>
<p><i>Occupational stressors among nurses working in urgent and emergency care units</i></p> <p>Periera, D. S., Araújo, T. S. S. L., Gois, C. F. L., Gois Júnior, J. P., Rodriguez, E. O. L., & Santos, V. dos.</p> <p>2015</p> <p>Portugal</p>	<p>Syftet var att bedöma arbetsrelaterad stress bland sjuksköterskor som arbetar på akutmottagningar.</p>	<p>Metod: Kvantitativ metod</p> <p>Datainsamling: Enkäter</p> <p>Urval: 49 sjuksköterskor</p> <p>Bortfall: 15</p> <p>Dataanalys: Deskriptiv och analytisk statistik, SPSS</p>	<p>Huvudsakliga stressorer för sjuksköterskor på akutmottagningar var: utföra uppgifter under tidspress, delta i akuta fall på mottagningen, interagera med anhöriga till kritiskt sjuka samt arbeta trots den höga ljudnivån på mottagningen.</p>

Titel, författare, årtal, land	Syfte	Metod	Huvudresultat
<p><i>Situational Factors Associated With Burnout Among Emergency Department Nurses</i></p> <p>Rozo, J.A., Olson, D.M., Thu, H. & Stutzman, S.E.</p> <p>2017</p> <p>USA</p>	<p>Syftet var att bättre förstå de upplevda faktorer som leder till utbrändhet bland sjuksköterskor på akutmottagningar</p>	<p>Metod: Kvalitativ metod</p> <p>Datainsamling: Intervjuer</p> <p>Urval: 5 sjuksköterskor</p> <p>Bortfall: Ej redovisat.</p> <p>Dataanalys: Creswell</p>	<p>Den kaotiska miljön i kombination med för mycket folk på mottagningen uppfattas som en huvudstressor hos sjuksköterskor. För få sjuksköterskor leder till längre skift och det betyder högre arbetsbelastning, detta uppfattas som stressigt hos sjuksköterskor på akutmottagningar.</p>
<p><i>Occupational Stress: the Exposure of an Emergency Unit Nursing Team</i></p> <p>Santos JNMO, De La Longuiniere ACF, Vieira SNS, <i>et al.</i></p> <p>2019</p> <p>Brasilien</p>	<p>Studiens syfte var att beskriva stressfaktorer som påverkar ett akutmottagningsteam på ett offentligt sjukhus.</p>	<p>Metod: Kvalitativ metod</p> <p>Datainsamling: Semistrukturerade intervjuer</p> <p>Urval: 20 sjuksköterskor.</p> <p>Bortfall: Ej redovisat</p> <p>Dataanalys: Tematisk analys</p>	<p>Akutmottagningens sjuksköterskor i teamet utsätts av psykologiska riskfaktorer, inklusive arbetsrelaterad stress på grund av överbelastning. Den höga arbetsbelastningen leder till arbetsrelaterad stress hos sjuksköterskor på en akutmottagning. Arbetsrelaterad stress orsakas av för få personal på mottagningen.</p>

Titel, författare, årtal, land	Syfte	Metod	Huvudresultat
<p>Stressors and coping strategies of emergency department nurses and doctors: A cross-sectional study Xu, H. (Grace), Johnston, A. N. B., Greenslade, J. H., Wallis, M., Elder, E., Abraham, L., Crilly, J.</p> <p>2018</p> <p>Australien</p>	<p>Syftet med studien var att beskriva personalens uppfattning om deras arbetsmiljö på en akutmottagning.</p>	<p>Metod: Kvantitativ metod</p> <p>Datainsamling: Enkät</p> <p>Urval: 250st sjuksköterskor och 150 läkare</p> <p>Bortfall: 240</p> <p>Dataanalys: Deskriptiv och analytisk statistik, SPSS</p>	<p>Sjuksköterskor på akutmottagningar upplevde tung arbetsbelastning, dålig kompetensblandning och överbeläggning klassades som händelser med hög stress, hög exponering. Död eller sexuella övergrepp mot ett barn och oförmåga att ge optimal vård klassades som mycket stressande.</p>
<p><i>Emergency department nurses' experiences of occupational stress: A qualitative study from a public hospital in Bangkok, Thailand</i></p> <p>Yuwanich, N., Sandmark, H., & Akhavan, S.</p> <p>2015</p> <p>Sverige</p>	<p>Syftet var att undersöka sjuksköterskornas uppfattningar om arbetsrelaterad stress på en akutmottagning.</p>	<p>Metod: Kvalitativ metod</p> <p>Datainsamling: Semistrukturerade intervjuer.</p> <p>Urval: 21 sjuksköterskor.</p> <p>Bortfall: Ej redovisat.</p> <p>Dataanalys: Fenomenologisk innehållsanalys</p>	<p>Följande uppfattar sjuksköterskor på akutmottagningar som stressande: Tung arbetsbelastning, situationer som involverar patienter och deras anhöriga, våld på akutmottagningen, inga möjligheter till kompetensutveckling, bristande samarbete och kommunikation i sjukskötersketeamet.</p>

